

KRANJSKI ZVON

ŽUPNIJSKI LIST ZA KRANJ IN OKOLICO.

Izdaja: mestni župni urad v Kranju.
Izhaja zadnji teden v mesecu.

L. 1929. Štev. 5.

Posamezna šte. 2 Din.

Birma v Kranju.

Kranjski zvon nadomešča župnijsko kroniko in zabeleži tudi vse važnejše dogodke v župniji, čeprav so župljanom več ali manj že znani in to radi tega, da se ti dogodki ohranijo — zgodovini.

Birma in škofova vizitacija je zelo važen dogodek v župnijskem življenju, za to je primerno, da ugotovi naš list nekaj važnejših reči iz dni, ko smo imeli v svoji sredi svojega višjega duhovnega pastirja.

Sprejem. Škofo se v vseh župnijah ob njegovem dohodu v župnijo priredi svečan sprejem. Župnije nekako tekmujejo v tem, katera bo lepše sprejela v svojo sredo apostolskega pastirja. In lepo je to!

Slovesnega sprejema se v kulturnih državah udeleže poleg duhovščine tudi uradi, šole in razni zastopi. Taki sprejemi so izraz vere, torej neke vrste katoliška manifestacija. Škofje so nasledniki apostolov, cerkveni knezi, duhovni vladarji svoje škofije. Ko prihajajo oficijelno v tej lastnosti, se spodobi, da verniki pokažejo, da se zavedajo tega, kdo prihaja med nje. Ti slovesni sprejemi ne veljajo kaki osebi radi osebnih lastnosti, ampak časti in službi, ki jo škof opravlja v škofiji.

Da se uradi, šole in zastopi raznih družb in organizacij udeleže slovesnega sprejema, izvira od tod, ker so ti kot voditelji in zastopniki katoliškega ljudstva prvi poklicani, da v imenu naroda sprejemajo svojega škofa. S tem raste pri ljudstvu avtoriteta teh zastopnikov naroda, ker to avtoriteta cerkev ob takih slovesnih prilikah javno priznava! Ni torej to nikako ponižanje javnega zastopnika, učitelja ali uradnika, če se udeleži tega slovesnega sprejema, ampak nasprotno, cerkev njegovo avtoriteto javno upošteva in ljudstvo take javne funkcijanarje spoštuje, ker ve, da grede z njim v trenutkih, ko izraža svoja najsrčnejša čustva! Le omejen človek bi mislil, da se javni funkcionar s takim činom kaj ponižuje.

V naši državi je ostala še ona vez med cerkvijo in državo, kot je bila v nekdanji državi; kakor se sliši od dobro informiranih krogov, se v kratkem po izrecnem naročilu našega vladarja sklene konkordat med državo in katoliško cerkvijo, ker naš vladar modro upošteva velik moralno vzgojni pomen cerkve in njeno oporo za mir in red v državi. Radi tega se ob takih prilikah tudi manifestira vez in medsebojno pomoč cerkve in države.

In še en moment je, ki povroča, da se javni funkcijanarji, šole, učiteljstvo, uradi, zastopi in organizacije udeležujejo sprejema škofa. To je — takt —, ali po domače povedano manira, ki to zahteva.

V življenju je dosti reči, ki jih nismo dolžni v strogem pomenu besede storiti, ni nikakega predpisa, ni zakona, a vendar jih olikan človek ne opusti. Kdor le to stori, kar mu zakoni, kaka oblast ali predstojniki ukazujejo, dela le radi strahu ali dobička, mu je pač ravnalo njegovega življenja oni duh, ki ga pisatelj Cankar opisuje v svojih „Hlapcih“.

Vzemimo drastičen primer. Župnik bi prišel v župnijo in bi mu bila predstavljena najodličnejša dama iz mesta. Ta bi pa potem govoril sam pri sebi: „Ne bom jo pozdravil na ulici, to ni moja dolžnost, jaz hočem pokazati, da nisem hlapec“. Kaj bi po pravici rekli takemu možu? Drvar! Ker bi se postavil čisto na stališče zanikrnega hlapca, ki stori le to, kar je strogo dolžan! Med olikanimi ljudmi so pa gotove manire, ki se jih kulturni ljudje držimo. Tako so n. pr. papeževega legata ob zadnjem evharističnem kongresu v Ameriki slovesno sprejemale ameriške državne oblasti, dasi tam nima cerkev nikake zveze z državo, dasi so zastopniki oblasti bili drugoverci. Isto so storili Avstralci ob zadnjem evharističnem kongresu lansko leto. V Nemčiji pozdravljajo katoliške škofe protestantovski in socialistični župani. Nihče bi jim ne zametil, če bi ne prišli blizu, kako naj bi bili dolžni oni sprejemati zastopnika one cerkve, ki javno obsoja njih nauke in njih cerkev!? Toda vendar to store, ker so ljudje finih manir.

Če pride uradno v mesto kak državni minister, naj bo še tak framason, on zastopa državo, se sprejema udeleže ne iz stališča dolžnosti, ampak iz stališča olike tudi katoliški duhovni.

Sprejem v Kranju je pokazal, da je prebivalstvo našega mesta umevalo pomen takega prihoda škofa in sprejema, pa tudi zastopniki naših oblasti so lepo manifestirali na čelu naroda svojo avtoriteto in — „bon-ton“, kakor pravimo. Vsa čast našim meščanom, ki so v tako odličnem številu okrasili svoje hiše z zastavami ob prihodu presvetlega škofa! To je bilo gotovo v čast našemu mestu! Vsem tem hišnim posestnikom se kot župnik za to pozornost iskreno zahvaljujem!

Udeležba ljudstva je bila pri sprejemu kar častna.

Na čelu naroda pa se je udeležil sprejema kot najvišji reprezentant državne oblasti gospod vladni svetnik Znidarčič s svojim pomočnikom dr. Zobcem. Gospodu vladnemu svetniku in sreskemu poglavarju Znidarčiču in gosp. okrajnemu glavarju dr. Zobcu naj se na tem mestu za ta čin vljudnosti javno zahvalim! Sprejema se je udeležil tudi kot zastopnik našega najvišjega učnega zavoda g. gimnazijski ravnatelj Košnik z g. profesorjem Malnarjem, za kar naj bo na tem mestu izrečena iskrena hvala! K sprejemu je prišla tudi naša odlična požarna bramba s svojim načelnikom g. R. Mayerjem in osebno nekaj občinskih odbornikov, za kar vsem izrekam toplo zahvalo.

Sprejema se je udeležila naša šolska mladina osnovne šole. Učiteljstvo osnovnih šol v Kranju je blagovolilo urediti pred šolo učence in učenke, na to pa je izročilo svojo mladino gospodu katehetu, ki je sam popeljal obe šoli k sprejemu in uredil šolo pred cerkvijo.

Presvetlega so zunaj mesta pričakovali in sprejeli naši vrli fantje skavti in spremljali do župne cerkve. Tu so ga pozdravile tri učenke in mu izročile šopek svežih cvetic, na kar so mu bili predstavljeni zastopniki naših oblasti, požarne brambe in cerkveni ključarji.

Naše šole. Po kratki pobožnosti je odšel presvetli takoj v deško šolo in drugi dan od 10. do 12. v dekliško šolo. Otroci so se vzorno obnašali in zelo dobro odgovarjali.

V soboto od 8. do 10. uri so obiskali presvetli tudi našo gimnazijo in prisostovali verouku v V. in VI. razredu. Naša gimnazija je napravila na presvetlega najboljši utis. Dijaki so se res lepo, disciplinirano obnašali in temeljito odgovarjali, kar so presvetli povdarjali tudi prihodnji dan na prižnici.

Popoldan smo šli na Primskovo, kamor nas je peljal v svojem avto g. Gorjanc, cerkveni ključar. Zanimivo je, da je stric gospoda Gorjanca vozil nekdanjega presvetlega kot dijaka iz Ljubljane. Na Primskovem so vaščani postavili pri cesti ob vhodu na pokopališče lep slavalok, kjer se je vršil prav prirčen sprejem, ki se ga je udeležilo lepo število ljudstva s svojim duhovnikom g. župnikom Jemcem in šola s svojim učiteljstvom. Škofa je najprej pozdravila šolska deklica, nato pa vaški načelnik g. Rogelj, predstavljeno mu je bilo tudi učiteljstvo tamkajšne šole.

Nad vse prijazen utis je napravila šola na Primskovem s svojim učiteljstvom, ko je sredi mladine stal njen učitelj in vzgojitelj! Nehote sem se spomnil na svoje stare ljudsko-šolske učitelje, ki so bili ponosni, da so bili povsod pri šolski mladini, kadar je ista korporativno nastopala, čeprav to ni bila njihova uradna dolžnost! Kako smo radi imeli takrat svoje učitelje, bili so nam kakor očetje! Tudi ljudstvo jih je spoštovalo, ker so radi nastopali z ljudstvom ob slovesnih prilikah; bile so tu in tam kake politične diference, toda te niso ubile spoštovanje do učiteljstva, ker je bil to ljudski učitelj, ki je umeval, da je njegova pedagoška in verska dolžnost, da je pri svoji mladini, kadar se ista udeležuje kake verske manifestacije korporativno; bili so tudi možje olike, ki so imeli pravi takt! Za to jih je vse rado imelo. Takega učitelja n. pr. imamo v svoji sredi nadučitelja v p. g. Žirovnika. Prestati je moral sicer marsikak političen boj, a ljudstvo ga je vedno spoštovalo. Moja mati mi je pogosto o njem pravila, kako radi so ga vsi imeli! To so bili pedagogi po želji naroda! In ko sem zopet zagledal takega pedagoga sredi mladine in ljudstva na Primskovem, sem se nehote spomnil svojih učiteljev, ki niso gledali le to, kaj morajo storiti po predpisih. Primskovljanom moram le častitati, da imajo v svoji sredi takega učitelja! Videlo se je pa tudi, da ga imajo radi i ljudje in otroci. Bal sem se, da bi morda po kranjskih šolah napravila ta bolj kmečka šola slab utis, pa so se otroci kar dobro odrezali in se napram škofu tako odkrito in zaupljivo obnašali, da jih je bilo veselje poslušati in gledati.

Pozdravna akademija v čast presvetlemu se je pridružila v Ljudskem domu v petek ob 8. uri zvečer. Te se je udeležil tudi g. vladni svetnik Žnidarčič z milostljivo gospo soprogo in dr. Zobec poleg mnogo drugega odličnega občinstva. Na sporedu je bilo več telovadnih nastopov, dramatični samogovor, par pevskih točk in pozdravni govor, ki ga je govoril g. profesor Korbar v imenu katoliških kulturnih organizacij. Akademija je napravila najlepši utis.

V nedeljo ob 9. uri se je vršil slovesen vhod presvetlega v župno cerkev, pri katerem je svojo škofa spremljalo 18 duhovnikov iz domače župnije in okolice. Po sveti maši in pridigi so presvetli podelili zakrament sv. birme 335 birmancem, ki so se pri vseh odredih zelo dostojno obnašali. Župna cerkev je bila prav čedno okrašena, naš cerkveni zbor je krasno prepeval.

Pri tej priliki je moja dolžnost, da se javno zahvalim orkestru g. učitelja Završnika, ki je spremljal cerkveno petje na koru.

Popoldne ob 2:45 so se presvetli odpeljali dalje na birmovanje v Velesovo.

Kranjsko pokopališče.

Morda je najlepše in najzanimivejše, kar ima Kranj v sebi, njegovo pokopališče, ki je po svoji legi, po svojih spomenikih in posebno pa po svojih mrtvih najprivlačnejše v vsej Sloveniji.

Toda našemu pokopališču gre sedaj za biti ali ne biti; ali bo še ostalo, kjer je in se razširilo, ali se bo moral poiskati drugod kak prostor, kamor bodo romali vsi Kranjci svojo zadnjo pot. —

Naše pokopališče je postalo premajhno. Če bi prišlo do kake epidemije, ki bi povzročila več smrtnih slučajev, bi ne mogli več vseh pokopati na sedanjem pokopališču. Imamo sicer še na razpolago nekaj grobov, toda mesto in župnija raste, lahko bi se nam pripetilo, da lepega dne pridemo v zadrego, kam pokopati mrliča. — Gotovo je, da to pokopališče več ne zadostuje.

Povdarjam, da je župniku v Kranju končno vsejedno, kako bo odločitev padla. Če bi govoril iz stališča lastnih koristi, bi moral biti zato, da se pokopališče prenese drugam, ker bi s tem nadarbinska posest pridobila na vrednosti. — Če se razširi, bo pač župnik tisti, ki bo moral dati svoje zemljišče za pokopališče; če se pa drugod poišče prostor, bo pa pokopališki fond to kupil. Tako bi iz stališča lastne koristi bil župnik za to, da se pokopališče prenese. Če pa zadevo presojam iz stališča vernikov, župnije, umetnosti in zgodovine našega pokopališča, pa moram reči, da moram biti za to, da se pokopališče ohrani, kjer je sedaj. Župnik v tem oziru ne bo končno odločeval. Kakor bo odločilo javno mnenje in pa oblast, tako se bo pa zgodilo. Če bodo župljani po večini za to, da se pokopališče ohrani na tem mestu, kjer je in da se le razširi, bom na pristojnih mestih napravil prošnje za razširitev sedanjega pokopališča. Če bodo pristojne oblasti to dovolile, se bo potem pokopališče razširilo. Če bo pa večina župnije za to, da se pokopališče prenese, bomo pa poiskali drug primeren prostor; ali če bi oblast ne dovolila razširjati obstoječega pokopališča, bom potem primoran poiskati drugod primerno zemljišče.

Župnik je torej v tem vprašanju popolnoma neprizadet in nepristranski, kakor bo odločilo javno mnenje in v to pristojne oblasti, tako bom tudi uredil svoje postopanje.

Vsekakor pa želim, da bi se to vprašanje razpravljalo in razmišljalo čisto mirno, brez strasti in le na podlagi stvarnih ozirov.

Da bi se sedanje pokopališče premestilo, žele nekateri radi tega, da bi se naše mesto tem lepše razvijalo. Za stavbišča je najlepši prostor na pokopališču in v okolici. To je resnica. Ko bi se pokopališče opustilo, bi na sedanjem prostoru mogel stati lep mestni park, kakor nekateri zagovarjajo, ali bi se tam in v bližini sezidale lepe hiše, kar bi bilo v prid razširjenju mesta Kranj. Vrednost okoliških posestev bi s tem precej pridobila.

Toda zdi se mi, da se naše mesto kljub temu lahko lepo razvija, čeprav bi ostalo pokopališče, kjer je. Prostora za razširjanje je drugod dovolj! Poleg tega se v okolici pokopališča lahko mirno zidajo hiše. Kogar je strah grobov, naj si pa poišče drugod stavbišča!

Nekateri utemeljujejo zahtevo po premestitvi pokopališča iz zdravstvenih ozirov. Toda to je že premagano stališče, da so pokopališča škodljiva zdravju okolice. Tu ni vodovoda, ne reke! V italijanskih mestih imajo ponekod cele mestne okraje okrog svojih pokopališč in jih ne opuste iz umetnostnih ozirov. Tu jim pokopališča sredi mestnih delov prav nič ne škodujejo. Tudi naš okrajni zdravnik dr. Fajdiga je mnenja, da v sanitarnem oziru naše pokopališče prav nič ne potrebuje kake premestitve. Če bi se pa pojavila kaka epidemija, imamo pa zato že pripravljeno pokopališče na Rupi izza vojne.

Nujna potreba radi razširjenja mesta ali iz zdravstvenih ozirov za premestitev našega pokopališča gotovo ne obstoja.

Na drugi strani so pa umetniški, zgodovinski in tudi socialni momenti tako veliki, da bi si vsak župnik težko mogel sam naložiti to veliko odgovornost, da je on povzročil opustitev tega pokopališča, ali da se vsaj ni dovelj pobrigal za njegovo ohranitev.

Naše pokopališče ima lepe umetniške spomenike, ki bi bili po večini uničeni, če se pokopališče opusti.

Poleg župne cerkve je pač edina znamenitost našega mesta, ki je vredna, da jo tujec ogleda, naše pokopališče. Tu je pokopan največji slovenski pesnik Prešeren, da ne omenjam še cele vrste drugih odličnih mož, ki so si vstvarili ime v slovenski kulturni in cerkveni zgodovini. Meni bi se zdelo to nekak barbarizem, uničiti to zgodovinsko in umetniško tako važno pokopališče!

V Italiji ohranjajo svoja umetniška pokopališča in jih kot umetnine za denar kažejo tujcem, mi naj bi pa še to malo, kar imamo uničili?! Ne prenesti, ampak dvigniti ga še do večje lepote in zanimivosti, to bi morala imeti pred očmi vsa naša javnost.

Seveda se mi bo takoj ugovarjalo, da o tem ni govora, da bi se pokopališče oskrnilo in posebno ne naši znameniti grobovi, ostalo naj bi, kar je umetniškega in zgodovinskega in naj bi se tu priredil mestni park, čigar znamenitost bi bili ti ostanki nekdanjega pokopališča. To bi bilo predvsem nekako proti pijeteti do umrlih, da bi se tam po parku psički in parčki sukali okrog nekdanjih nagrobnih spomenikov in nam dragih grobov. — Poleg tega je treba upoštevati tudi to okolnost, da nimamo nikake garancije, da bi se opuščeno pokopališče res uporabilo v ta namen. To je last župne cerkve in je veliko vprašanje, ali bo voljan tedanji župnik ta prostor odprodati mestu, da se tam napravi park! Morda se mu bo bolj zdelo, da prostor parcelira za stavbe ali kako tovarno! Kdo pa ve, če bo takrat mestna občina v takem finančnem stanju, da bo mogla toliko nuditi, kolikor bo posestvo vredno?! In če ga kupi tudi občina, kdo pa nam garantira, da bodo mestni očetje imeli smisel za umetnost in zgodovino in pijeteto?! Saj se lahko zgodi, da bodo čez leta mestni očetje z ozirom na mestne finance prostor prodali za kako tovarno, vojašnico in kaj drugega! Lahko igra pri vsem kako vlogo še provizija, politika, kaki stranski nameni, takrat ima Kranj lahko komunističen občinski odbor ali kak komunističen mestni svet, ki bi porabil ta prostor, da se na njem sezida krematorij ali kak komunističen narodni dom v posmeh vsemu, do česar imamo mi spoštovanje. Vse to je možno, kakor nam kaže zgodovina. Ali bi ne bilo škoda žrtvovati taki bodočnosti našega lepega, umetniškega pokopališča?! Ali bi torej ne bilo bolje, ko bi Kranj sedanjega pokopališča še lepše uredil, napravil iz njega umetniški biser, ki bi bil v ponos našemu mestu in vzor celemu narodu, ki bi ga hodili tujci gledat in občudovat — —!?

In končno, naj omenim še socialno plat tega vprašanja! Vsi pogrebi bi se s premestitvijo pokopališča podražili za 100%! Kar ni malenkost! Naprava novih spomenikov in grobnic bi stala veliko denarja. Pri napravi novega pokopališča bi morala naša občina precej poseči v svoj žep in dvomim, da bi bile njene finance v današnjih razmerah take, da bi lahko žrtvovala v ta namen par stotisoč Din ali še več!?! Tudi naša župna cerkev ni v sijajnem položaju za kako tako transakcijo. Torej tudi finančna plat tega vprašanja govori proti opustitvi tega pokopališča in napravi novega.

Res je pa to, da v tem stanju, kot je pokopališče sedaj, ne more obstati dalje. Če se ne premesti drugam, ga je nujno treba razširiti. Ob tej priliki bi se pa pokopališče tako uredilo, da bi se dvignila njegova umetniška vrednost in da ne bi kvarilo utisa in okolice. Za to bi bilo

več načinov rešitve. Ena bi bila tudi tale: Pokopališče se razširi na zapadni strani do nove ceste, proti severni strani — proti državni cesti — pa morda kake 50 metrov ali več. Okrog bi se napravil velik zid, ob katerem bi se napravile grobnice ali družinska grobišča. Na znotranji strani bi se napravile lope s stebriči in bi vse pokrilo, tako bi vse pokopališče obdajal venec pokritih grobnic in družinskih grobišč; na zunaj bi se pa zidovje lepo okrasilo, vrh zidovja in strehe bi prišle vaze in bi vse obzidje izgledalo, kakor kaka stavba, kar bi napravljalo lep utis. Seveda bi se to ne moglo napraviti naenkrat, ampak polagoma. Sicer bi se pa dalo to vprašanje rešiti na več načinov, da bi se zunanje obzidje tako uredilo, da ne bi motilo mestnega lica. To vprašanje so sijajno rešili n. pr. v Milanu, kjer je pokopališče že precej v mestu, a ko prideš tja, bi po naših pojmihi ne mislil, da stojiš pred kakim pokopališčem, ampak pred umetniškim muzejem in cerkvijo.

Tako sem podal nekaj misli vsej župniji, ker gotovo vse župljane ta rešitev tega vprašanja zanima. Povdarjam še enkrat, da je meni kot župniku vsejedno, kako se bo to vprašanje rešilo, zagovarjam tisto rešitev, ki se mi zdi, da je najboljša v korist zgodovinskemu in umetniškemu obilježju našega mesta.

Če bi imel kdo kako drugo dobro rešitev, ali če bi se komu zdelo, da bi bilo v splošno korist bolje, da se to vprašanje drugače reši, kot omenjam, naj svoje pomisleke pošlje župnemu uradu, ki odvarja s tem v našem listu javno razpravo. Kakor se bo potem naša javnost odločila, za to se bo potem zavzel tudi — župnik.

Izredno sveto leto 1929.

Povodom svojega zlatomašniškega jubileja so sv. Oče Pij XI. proglasili za letos sveto leto za ves katoliški svet. Sv. Oče hočejo, da bi se ob tej priliki vsi dobri kristjani spomnili, da je njihova najvažnejša naloga na zemlji ta, da skrbe za zveličanje svoje neumrjoče duše, da povzdignejo svoje misli k nebeškim željam. V ta namen nam kot čuvar božjih zakladov milosti naklanjajo svetoletni odpustek.

Naj sledi nekaj navodil za dosego svetoletnega popolnega odpustka; prejeti se more pod sledečimi pogoji:

1. **Obisk cerkva.** — V Kranju so določene v ta namen vse tri cerkve v mestu. Če se vrši obisk teh treh cerkva v procesiji pod vodstvom duhovnikov, zadostuje enkratni obisk vseh cerkva. To se bo v naši župniji zgodilo. Čas Vam bomo pravočasno naznanili. Ako pa hoče kdo sam opraviti te obiske, mora vse tri cerkve obiskati po dvakrat. Če kdo v naši župniji začete obiskovanje ne more dokončati, sme istega nadaljevati kje drugje — v cerkvah, ki jih je v ta namen določil ondotni župnik.

2. **Molitev po namenu sv. Očeta.** — V vsaki cerkvi molimo po namenu sv. Očeta, to je: za spreobrnjenje grešnikov, za odstranjenje krivih ver in razkola, za mir in slovo med vladarji, za svobodo sv. Cerkve in za svetega Očeta. Posebno priporočajo sv. Oče molitev za razširjanje sv. vere, za prospeh čednostnega življenja, za dobre, svete duhovnike. — Kaj in koliko je trebe moliti, ni določeno. Navadno molimo pet Očenašov in Češčenamarij ter Apostolsko vero.

3. **Post.** Dva dni, ko ni nikakega posta, se moramo v ta namen postiti tako, da se vzdržimo mesnih jedi in si ob enem pritrgamo pri jedi.

4. **Spoved.** Opraviti moramo sv. spoved. Velikonočna spoved za to ne velja. Spoved moramo opraviti tudi, če nam vest ne očita smrtnega greha,

5. **Sv. obhajilo.** Velikonočno sv. obhajilo ne zadostuje. Treba je iti še posebej k sv. obhajilu.

6. **Miloščina.** Po posvetovanju s spovednikom naj vsakdo da svojim gmotnim razmeram primerno miloščino — najboljše za misijone v paganskih deželah.

* * *

Ako kdo enega ali drugega izmed navedenih pogojev ne more izpolniti, naj se o tem posvetuje s spovednikom. Spovedniki imajo pravico, da dajo spregled ali da našete pogoje spremenene tako, da jih je mogoče izpolniti.

Spovedniki imajo v svetem letu posebna pooblastila, da morejo dati odvezo tudi od večine grehov, ki so sicer škofu ali papežu pridržani. Te ugodnosti so seveda deležni le oni, ki se udeležujejo svetoletnih pobožnosti, z namenom, da prejmejo svetoletni odpustek.

* * *

Svetoletni odpustek je mogoče tolikokrat prejeti, kolikokrat se izpolnjuje zgoraj navedeni pogoji.

Naklonimo ga lahko sebi ali pa v korist vernim dušam v vicah.

Poleg svetoletnega odpustka lahko prejmemo tudi vse druge odpustke, ki nam jih sv. Cerkev naklanja.

V svrhu dosege svetoletnih odpustkov bodo vse tri mestne cerkve: župna, rožnovenska in na Pungertu v majniku oh nedeljah pop. odprte, skupne obiske pa napravimo junija meseca.

Duh. svetnik Fran Pokorn.

Iz cerkvene zgodovine Kranja.

(Nadaljevanje.)

Kranjsko mesto, zlasti sodnik in občinski svet, je bilo l. 1595. še večinoma luteransko. Po napačnem umevanju in po nepremišljenem, trmoglavem razlaganju onega po znanem notarju pri prvi oddaji kranjske župnije l. 1511. spisanega instrumenta ali listine, se je predrznil mestni magistrat polastiti se protipostavno cerkvenih ključev in jih ni hotel izročiti. Škof se je, glede na te samosilne drznosti pritožil v Gradcu, odkoder je dne 3. junija 1595.¹ prišel deželno-knežji ukaz, ki to početje v Kranju zavrača in obsoja, na tamošnjo reformacijsko komisijo v roke naddijakona in deželnega vicedoma (namestnika vladarjevega), da naj se to opusti, sicer jih zadene kazen in nemilost vladarjeva, ker se nepoklicano in krivično vtikajo v zadeve, ki spadajo edinole v škofovo področje.

Kranjski mestni magistrat na to ni dal odgovora, pa tudi ključev ni izročil. Škof se je obrnil s prošnjo na vicedoma, da se določi gotovi rok, v katerem naj Kranjci popravijo storjeno krivico, kar se je tudi zgodilo. Ker pa krivci temu niso ugodili, se jim je zapovedalo, 18. sept. 1595., da se morajo priti k deželni oblasti dne 11. oktobra i. l. zagovarjat. Ker pa tudi ta poziv ni imel uspeha, je deželni oskrbnik Nikolaj Bonhomo odposlal dne 20. novembra i. l. tretji poziv in sicer zadnji, da pridejo k obravnavi dne 23. novembra, ako ne, se bo brez njih odločilo, kar je prav.

Cerkvene ključje je pobral in jih ima Krištof Tyler. To izvemo iz pisma škofovega zastopnika Erazma Naglič-a, ki se opravičuje iz Gornjega grada, da se iz službenih ozirov imenovane obravnave ne more udeležiti, pač pa je v to poblastil že 26. jul. t. l. svojega namestnika Janeza Strölica. —

Pri isti obravnavi se je imela pa še neka druga zadeva urediti. Ljubljanski kanonik in šmartinski župnik ob enem: Jakob Hauman, se je pritožil zoper kranjski mestni magistrat: sodnika in svetovalstvo, da je meseca marca 1594. njegovim ljudem radi dveh sekir napravil rubežen na en tisoč zlatov. Ker se pa mestni magistrat kranjski ni odzval,

in tudi ne opravičil, sta ga Nikolaj Bonhomo, imetnik gradov v Volčjem potoku in v Mengšu ter oskrbnik deželnega glavarstva na Kranjskem in Boštjan Zamujen (Samuijen), stolni dekan, deželni svetnik in oskrbnik vicedomskega urada v Ljubljani obsodila dne 1. decem. 1595. v povrnitev vseh stroškov dotične obravnave.

Zdaj šele se je kranjski magistrat predramil in zaprosil dovoljenja, da bi smel po svojih komisarijih oziroma pričah: Juriju pl. Montagana, imetniku preddvorske graščine, Petru Auniču, mestnemu dacarju in Krištofu Harrerju, mestnemu protipisarju, donesti s pričami potrjeni pismen protiukaz ljubljanskemu škofu Janezu, administratorju samostana v Millstattu, dvornemu svetniku nadvojvoda Ferdinanda in nižjeavstrijskemu cesarjevemu namestniku v zadevi pridržanih ključev kranjske župne cerkve. Isto dovoljenje sta dne 26. aprila 1596. podpisala in odposlala v Kranj deželni oskrbnik Nikolaj Bonhomo in deželni vicedom Jožef pl. Rabbata. Škofa sta pa obvestila o tem in dodala k obvestilu protidokazne točke mestnega magistrata kranjskega prej imenovani Bonhomo in pa Andrej Paradeiser, Neuhauski (novogradski), deželni svetnik in oskrbnik vicedomskega urada, dne 24. maja 1597.

Vsebina teh protidokaznih točk je pa sledeča: 1. Vsak ljubljanki škof kot župnik v Kranju, kadar napravi kako spremeno z vikarji, ali ga odstavi ter drugega nastavi, naj gleda na to, da je vikar pošten, sposoben in meščanom družaben ter njim prezentiran, v nasprotnem slučaju se mora odstaviti. Priči tega v to napravljenege reverza z dne 29. avg. 1511. sta Jernej Wankho (Banko) in Lovrenc Widmayr.

2. Naznanja mestni svèt, da je on in njegovi predniki brez ovire imel v rokah k župni cerkvi spadajoče cerkvene ključje in ves ornat s pritiklinami vred, pa tudi od njega postavljeni cerkveni ključarji, katerim se je na podlagi inventarja to izročilo v odgovornost. Priče napravljenih inventarjev so: Jernej Banko, Gregor Skrl (Skherl), Andrej Daničar, Mihael Jelenc, Lovro Widmayr in Matija Jeras.

3. Dostavlja mestni svèt, da so prejšnji, kakor sedanji cerkvenik, župne cerkve ključje od nas in naših prednikov, ali pa od nas postavljenih ključarjev in ne od škofa ali njegovih prednikov ali od njegovih vikarjev prejeli ter jih zopet njim vračali, kadar so odstopili od svoje službe. Priče temu so: Jernej Banko, Gregor Skrl, Lovro Widmajr, Mihael Jellenic, Jernej Schiliz, Matija Jeras in njegova žena Margarita.

Slednjič opozarja mestni svèt, kadar bi župnik ali vikar tukajšnje cerkvene ključje od tukajšnjega cerkvenika s silo jemal in te ali pa drugo cerkveno opravilo s pritiklinami, nam in našim naslednikom in rednim cerkvenim ključarjem s silo predbacival, da ima on, kakor predniki, h tem stvarim v zakristiji en glavni posebni ključ, da jim ne bo nič zaprto, ali se jim moglo kaj s silo kratiti, kakor so vedno imeli, tako še imajo. — Priče glede glavnega ključja so: Jernej Banko, Gregor Skrl, Andrej Daničar.

Zaslišavanje imenovanih prič se je odložilo na dan 10. jul. 1597. v vicedomskem uradu.

Oznanila za maj župnije Kranj.

Šmarniška pobožnost se vrši v župni cerkvi v Kranju v prvi polovici meseca ob nedeljah in praznikih ob 6:30 uri zvečer, ob delavnikih ob pol 8. zvečer, v drugi polovici maja pa pol ure kasneje to je ob nedeljah in praznikih ob sedmi uri, ob delavnikih ob 8. uri zvečer. Ob nedeljah in praznikih so po šmarničnih govorih pete litanije M. B. Čudno se mi zdi, da si v naši župniji skoro nihče ne upa peti po cerkvi pri petih litanijah! Litanije so izrazito ljudska pobožnost, pri kateri bi morala sodelovati vsa cerkev. Litanije so taka molitev, da odgovarja za posameznimi vzkliki duhovščine vsa cerkev, tako tudi pri petih

¹) Kapit. arhiv F. 14. št. 1.

litanijah. Vsi navzoči naj odpevajo prošnje: prosi za nas in vse ljudstvo v cerkvi naj skupno poje tudi tozadevne pesmi, ki se intonirajo na koru. Nekaj veličastnega je skupno, ljudsko cerkveno petje, ko vsa cerkev kar grmi od množice grl. Prosim torej, da pri šmarnicah pri petih litanijah vsa cerkev odpeval!

3. **Prvi petek** v mesecu, ob pol 6. sv. m. z blagoslovom.

5. **V. ned. po veliki noči**, prva nedelja v mesecu.

po 6. sv. maši skupno sv. obhajilo za mladeniče in može. Vse moške vljudne vabimo, da se za majnik udeleže v obilnem številu skupnega mesečnega sv. obhajila. Pred šmarnicami ob 6. uri se v župni cerkvi izpostavi sv. R. T. in se moli ura molitve, moli se 8. ura in na to so šmarnice pred izpostavljenim sv. R. T.

6. **Križev pondeljek** — ob 5:30 sv. maša v župni cerkvi, po tej gre procesija v Pungert, kjer bo pridiga in sv. maša.

7. **Torek v križevem tednu**, po prvi sv. maši gre procesija na Rupo, kjer je maša in pridiga.

8. **Sreda v križevem tednu**, po prvi sv. maši gre procesija na Primskovo, kjer je sv. maša s pridigo.

9. **Vnebohoda** — zapovedan praznik, ob 6. sv. maši z enim in ob 10. z dvema blagoslovoma, ob 10. slovesna peta sv. maša. Pop. ob 6. v rožnivenški cerkvi shod za žensko Marijino družbo, ob 6:30 šmarnice. Ob 6. v župni cerkvi ura molitve za može, moli se 26. ura. Po 6. uri sv. m. vesoljna odveza za III. red.

10. **Pričetek devetdnevnice** v čast sv. Duhu, molitev na čast sv. Duhu se moli vsak dan po litanijah.

12. **Nedelja v osmini vnebohoda**, pop. ob 6. v rožnivenški cerkvi shod za deliško Marijino družbo.

18. **Vigilija k binkoštnemu prazniku**, zapovedan strogi post, zdržek mesnih jedi in pritriganje pri jedi, ob 6.30 blagoslov krstne vode in na to slovesna peth sv. maša.

19. **Binkoštna nedelja**, ob 6. in 10. sv. m. z dvema blagoslovoma, ob 10. slovesna peta sv. maša z leviti, pred slovesno sv. mašo se zapoje pesem: Pridi sv. Duh. Popoldan ob 7. šmarnice in pete litanije M. B. Po prvi sv. maši vesoljna odveza.

Darovanje za župno cerkev se vrši na binkoštno nedeljo po vseh božjih službah dopoldan in popoldan po šmarnicah. Ker ima naša župna cerkev zelo pičle dohodke, pač pa mnogo stroškov, vsem župljanom to darovanje toplo priporočam.

20. **Binkoštni pondeljek**, — nezapovedan praznik, služba božja po navadi, zvečer ob 7. šmarnice in pete litanije.

21. **Kvaterni sreda**, post, a se sme jesti meso. V Šmartinu ob 7.30 sv. maša za sososko Čirčiče.

24. **Kvaterni petek**, strogi post. Na Hujah mrtvaško opravilo.

25. **Kvaterni sobota**, post, a je dovoljeno vživati mesne jedi.

26. **Sv. Trojica**. Konec velikonočne dobe, zadnji dan za velikonočno sv. obhajilo. Pop. ob 7. šmarnice in pete litanije M. B. Pred 6. sv. mašo skupno sv. obhajilo za deklško Marijino družbo. Ob 6.30 ura molitve za žene. Po sv. maši vesoljna odveza za III. red.

30. **Praznik sv. Rešnjega Telesa** ob 6. sv. maši z blagoslovom brez pridige, ob 8. slovesna sv. maša z leviti brez pridige, na to gre procesija po navadni poti in sicer v Savsko predmestje, po procesiji je še ena sv. maša. Prvi blagoslov bo pri znamenju poleg župnišča. Prosim, da pri procesiji nihče ne prodaja radovednosti ob ulici in zven procesije, kdor se je noče udeležiti, naj bo doma in naj ne moti drugih. Prosim svetilke, da bi v velikem številu svetile pri procesiji. Po prvi sv. maši vesoljna odveza za III. red. V osmini praznika Sv. R. T. bodo sv. maše ob 5.30, z blagoslovom.

31. **Sv. Kancijan in tovariši**, god patronov naše župnije in celodnevno češčenje presv. Rešnjega Telesa. Druga leta se je celodnevno češčenje preneslo na prihodnjo nedeljo, toda po vsej škofiji v vseh župnijah redno oprav-

ljajo celodnevno češčenje na dan, ki je od škofije določen, tako bi bilo v sramoto naši župniji, če bi ne mogla opraviti celodnevnega češčenja na delavnik, kakor ga vse druge župnije. Ta dan je prav prikladen za celodnevno češčenje, ker obhajamo tudi god naših cerkvenih patronov. Prejšnji večer bo naznanjalo slovesno zvonjenje ta župnijski praznik. Ob 6. se podeli z Najsvetejšim blagoslov, na to se Sv. R. T. izpostavi in ostane izpostavljeno zvečer do končanih šmarnic, ki se prično ob 7., kakor ob praznikih. Po slovesnih petih litanijah je zahvalna pesem in blagoslov po rimskem obredu. Sv. maše bodo ob 6., 7., 8., 9. in 10. Prosim, da se v velikem številu udeležujete molitve S. R. T. in sicer vabimo, da se udeležujete češčenja v tem-le redu: Od 6. do 7. žene, posebno iz okolice, od 7. do 8. može, od 8. do 9. fantje, od 10. do 11. dekleta iz vasij, od 11. do 12. Marijanišče, od 12. do 1. bližnji sosedje in delavci, ki sicer čakajo na trgu na delo, od 1. do 2. dekleta iz mesta, od 2. do 3. šene iz mesta, od 3. do 4. gimnazijski dijaki, od 4. do 5. dečki iz osnovne šole, od 5. do 6. deklice osnovne šole. Če kdo nima ob določeni uri prilike, naj pride pa ob drugem času. Od 6. dalje skupno češčenje, z litanijami presv. Srca Jezusovega.

Poročeni pari v I. 1929.

1. **Mikuš Maks**, privatni uradnik, Trbovlje in **Anica Presinger**, priv. uradnica, Kranj — mesto 123, poročena 13. januarja v Kranju.

2. **Brezar Franc**, skladiščnik, Kranj, Savsko predmestje 48. in **Frančiška Kodrič**, delavka, Stražišče 106., poročena v Kranju 27. januarja.

3. **Ahačič Franc**, čevljar, Huje 14. in **Antonija Bittenc**, priv. uradnica, Huje 17., poročena v Kranju 27. jan.

4. **Rebolj Viktor**, šumarski inženir, Kranj, Kokriško predm. 38. in **Hedviga Nučič**, Kranj, Kokriško predm. 38., poročena v Kranju 3. februarja.

5. **Brezar Karol**, čevljarski mojster, Kranj, Kokriško predm. 78. in **Marija Pelko**, kuharica, Jesenice 15., poročena v Kranju 3. februarja.

6. **Zupan Klemen**, čevljar, Kranj, Kokriško predm. št. 10. in **Ana Zaplotnik**, šivilja, Klanec 7., poročena v Kranju 3. febr.

7. **Tepina Franc**, pek, Kranj, Savsko predm. 18. in **Ivana Tepina**, kuharica, Kranj 114., poročena v Ljubljani 5. februarja.

8. **Jerala Peter**, posestnik, Žeje 5. in **Valentina Pilar**, pos. hči, Rupa 22., poročena v Ljubljani 5. febr.

9. **Pelko Janez**, posestnik in tesar, Št. Janž in **Angela Povšnar**, hišna, Kranj, Savsko predm. 3., poročena v Kranju 10. februarja.

10. **Cegnar Janko**, damski krojač, Ljubljana-Kranj in **Angela Sirc**, kuharica, Kranj, Kokriško predm., poročena v Kranju 10. febr.

11. **Zimperz Andrej**, mehanik, Kranj, Kokriško predmestje 75. in **Vera Rakovec**, zasebnica Kranj 90., poročena v Kranju 24. febr.

Župnija Šmartno.

Oznaznila

I. Oznanila za župno cerkev:

1. maja: **sv. apostola Filip in Jakob**. Ta dan se začne šmarnična pobožnost, ki se bo obhajala ob delavnikih zjutraj ob pol 6., ob nedeljah in praznikih pa zvečer ob pol 8.

3. maja: **Najdenje sv. križa.** Prvi petek v mesecu — sv. maša z blagoslovom pri olt. Srca J.

4. maja: **Sv. Florjan.** Ob 6. uri pri sv. Joštu obljubljen maša za Stražišče.

5. maja: **V. ned. po Vel. noči.** Služba božja po navadi, popoldan ob 2. uri molitve.

6., 7. in 8. maja: Po šmarnicah prošnja procesija iz župne čerkve in sicer: v ponedeljek v Stražišče, v torek v Zg. Bitnje, v sredo na Breg.

9. maja: **Vnebohod G.** Zjutraj ob 6. in 9. uri božja služba z blagoslovom, podoldne ob 2. litanije, ob 4. shod dekliške Marijine družbe na Bregu.

10. maja se prične devetdnevica v čast sv. Duhu.

18. maja: Strogo zapovedan post; po Šmarnicah blagoslov krstne vode in peta sv. maša.

19. maja: **Binkoštni praznik.** Zjutraj sv. maša z blagoslovom, ob 9. peta sv. maša z blagoslovom, popoldne ob 2. litanije.

20. maja: **Binkoštni ponedeljek.** Služba božja zjutraj po navadi, ob 9. z blagoslovom, popoldne ob 2. litanije.

21. maja: **Binkoštni torek.** Šmarnice ob 5. uri, po Šmarnicah gre procesija na Breg, da bi izprosili od Boga odvrnitev hude ure in toče. — Kvaterni teden — sredo, petek in sobota zapovedan post.

26. maja: **Praznik sv. Trojice.** Božja služba obkrat z blagoslovom.

30. maja: **Praznik presv. R' T.** Ob 6. uri tiha sv. maša brez pridige, ob 8. uri slovesna peta sv. maša, po maši procesija z Najsvetejšim po navadnem redu, ob pol 3. popoldne pete litanije Srca Jezusovega, ob 7. uri, pred Šmarnicami slovesno blagoslovljenje kipa sv. Terezije od Deteta.

II. Oznanila za cerkev sv. Jošta:

5. maja: **V. nedelja.** Božja služba dvakrat, zjutraj ob 6. in ob 9., druge nedelje in praznike samo ob 6. — popoldanska božja služba vse nedelje in praznike popoldan ob 2. — Binkoštno nedeljo popoldan shod bratovščine žalostne M. B.

III. Oznanila za cerkev Matere B. na Bregu:

Vse nedelje in praznike je zjutraj božja služba ob 6., dne 12. maja — to je 6. nedelja po Vel. noči pa je božja služba dvakrat zjutraj in ob 9.

Šmarnice na Bregu se obhajajo vsako nedeljo in praznik popoldan ob 4. — Ob lepem vremenu ni prijetnejšega izprehoda, kakor do te prijazne, v gozdu stoječe cerkve, posvečene Materi B. — Zato se zbere iz cele okolice k Šmarnicam toliko častilcev Marijinih, da je cerkev navadno natlačeno polna.

Kronika.

Umrli so v mesecu aprilu: 15. aprila se je ponesrečil pri zgradbi »Ljudskega doma« 24 letni samski delavec Jožef Vidic, rojen na Bledu, pristojen v občino Gorje. Kopal je z drugimi delavci za klet. Delovodja ga je trikrat opozoril, naj ne koplje na istem mestu, pa ni ubogal. Utrgala se je plast ilovice in mu padla na kramp tako nesrečno, da je kramp odletel in ga zadel na čelo. Bil je v istem hipu mrtev. — Ta dan sta se tudi v tovarni »Jugočeška« dogodili dve nezgodi. — Delavcu Iv. Kumavec je cementna stena, ki se je zrušila strla glavo, umrl je v bolnici. Delavki Katarini Jenko, omoženi, pa je stroj težko poškodoval roko.

Razširjajte Kranjski zvon!

Razno.

Velikonočna procesija se je izvršila prav lepo. Udeležba za našo župnijo je bila kar častna. Nekaj krasnega je tudi večerna razsvetljava okenj ob ulicah, kjer se pomika procesija. Za Kranj je pač lepo znamenje, da so bila na glavnem trgu in po vseh ulicah, kjer se je pomikala procesija, razsvetljena vsa stanovanja razen dveh, pa tu najbrž ni bilo družin doma. Vsem, ki so posodili svetlice in zelenje za božji grob, prav iskrena hvala! Prosil bi pa, da v prihodnje nihče ne stoji ob strani, ko se pomika procesija. Kdor ne gre k procesiji, naj ostane rajše doma, kakor da bi ob strani motil druge.

Orkestru g. učitelja Završnika se iskreno zahvaljujem za lepo sodelovanje pri slovesni sv. maši o veliki noči.

Znanstvena knjižnica in čitalnica. V župnišču imamo veliko knjižnico, pod imenom »dekanijska knjižnica«. Pokojni kranjski dekani so zapuščali svoje knjižnice dekanijski knjižnici, poleg tega se je pa tudi potom nakupilo nabavilo precej zanimivih knjig. Ta knjižnica se polagoma urejuje. V njenih prostorih v prvem nadstr. župnišča se otvori tudi za širšo publiko znanstvena knjižnica in čitalnica. Na razpolago bodo vse knjige in pa več domačih in tujezemskih revij-znanstvene, literarne in apologetične vsebine in sicer nemških, italijanskih in francoskih. Knjige in revije se ne bodo posojale nikoli na dom. Znanstvena knjižnica bo odprta za splošno uporabo ob petkih od 7. do 9. ure zvečer. Če bo potreba, bo na razpolago tudi druge dni. Vhod v knjižnico je po stranskih — levih — stopnicah v prvo nadstr. Knjižnica in čitalnica se otvori v petek 3. maja po šmarnicah.

Velika nesreča se je pripetila v pokopališki kapeli. V nedeljo, 21. aprila je popoldan prižgal pokopališki cerkvenik sveče na altarcu v pokopališki kapeli, potem je pa zaklenil in odšel. Ob kake 6. ure so nekateri obiskovalci pokopališča opazili, da gore prtovi na altarcu v kapeli. Goreča sveča je padla na altar, ki se je vžgal. Hitro so navzoči hoteli poiskati cerkovnika, da bi odklenil kapelo in bi se pogasil ogenj. Na nesrečo pa pri cerkovniku ni bilo nikogar doma in ni bilo mogoče dobiti ključa od kapele in tako so navzoči z žalostjo morali gledati, kako gori altar dalje. Ko so končno našli cerkovnika, je ogenj že uničil vso altarno opravo in segel že na altarno sliko, ki je pogorela do polovice, ko so odprli vrata in pogasili ogenj. Škoda je zelo velika. Altarna slika — kalvarija: Jezus na križu, Janez Evangelist in Marija pod križem je originalno Layerjevo delo, velike umetniške vrednosti, izguba je nenadomestljiva in sliko popraviti bo nemogoče. Pogorel je tudi nastavek na altarcu z zanimivimi baročnimi rezbarijami in eno malo originalno sliko. Altar bo treba vsekakor popraviti, kako, bo treba še dobro pomisliti. Prijatelje naše lepe pokopališke kapelice pa že sedaj prosim za milodare, da altar vsaj nekoliko popravimo.

Pri tej priliki opozarjam na veliko nevarnost, da se tudi v župni cerkvi užge kak stranski altar, ko mnogi prižigajo sveče pri altarjih in pri kipu Male Cvetke. Prosim, da daste vsi sveče v ta namen le cerkveniku, ki jih potem vtakne v kovinasto stojalo, da se tako odstrani nevarnost ognja, ali pa bolje: darujte denar v puščico pri altarcu, saj je isto ravno tolike vrednosti kot sveča.

Gospodinjski štettedenski tečaj v Marijanišču se prične s 1. majem in sicer skupno z dekleti iz okolice in mestne gospodične, ker se je deklet iz okolice samih premalo priglasilo. — Podrobnosti se pojasnijo v Marijanišču. Sprejemajo se nove udeleženke.